

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

תוכן

- א. נשא אשה ושהה עמה עשר שנים ולא ילדה אינו רשאי לבטל.....1
- ב. גירשה מותרת לינשא לאחר ורשאי השני לשהות עמה י' שנים.....3
- ג. ואם הפילה מונה משעה שהפילה.....3
- ד. שאין ישיבת הו"ל עולה לו מן המנין לפיכך חלה הוא או שחלתה היא או שניהם חבושים בבית האסורים אין עולין לו מן המנין.....3
- ה. שאינו דומה תפלת צדיק בן צדיק לתפלת צדיק בן רשע.....4
- ו. והאי שמא לא זכה להבנות הימנה ודלמא איהי דלא זכיא איהי כיון דלא מפקדא אפריה ורביה לא מיענשה.....5
- ז. גירשה מותרת וכו' שני אין שלישי לא.....5
- ח. מלה הראשון ומת שני ומת שלישי לא תמול ... בארבע אחיות שמלה ראשונה ומת שניה ומת ... אל תמולי.....6
- ט. לא ישא אדם אשה לא ממשפחת נכפין ולא ממשפחת מצורעים והוא דאתחזק תלתא זימני.....8
- י. ניסת לראשון ומת לשני ומת לשלישי לא תנשא ... מעין גורם ... מזל גורם.....9

דף סד.

א. נשא אשה ושהה עמה עשר שנים ולא ילדה אינו רשאי לבטל

נשא אשה¹ ושהה עמה עשר שנים ולא ילדה לו, שיערו חכמים שמכיון שלא ילדה בעשר שנים שהיתה עם בעלה רחוק שתלד עוד², ולכן יוציא, ויתן כתובה וישא אחרת, שכיון ששהה עמה עשר שנים ולא ילדה, יש לנו לומר שמא החסרון הוא ממנה והוא מצווה על פריה ורביה, חייב הוא להוציא³

¹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קנ"ד י

² ערוך השולחן שם כג

³ ובאמת חומרא גדולה היא מה שהטילו חכמים עליו לגרשה דהא בכל המצות אין האדם מחוייב לעשות יתר מצווי הקדוש ברוך הוא ובמצוה זו צונו הקדוש ברוך הוא בתורתו לישא אשה כדי להוליד בנים וכיון שנשא אשה שאינה עקרה ידועה או אילוגית והיא ראויה לילד מה יש לו לעשות עוד והרי הוא כבשי דרחמנא מה שאינו מוליד אמנם מפני גודל המצוה של פו"ר הטילו חכמים עליו לנסות א"ע באשה אחרת אולי יבנה ממנה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

ולישא אחרת אולי יבנה ממנה ויזכה עם השנייה לפריה ורביה, ומ"מ צריך ליתן כל הכתובה ותוספת לראשונה, דשמו החסרון הוא ממנו.

ואם ירצה לישא אשה אחרת עליה הראויה לילד במקום שנוהגין לישא שתי נשים ישא, ואם לא רצה או במקום בו אין נושאים שתי נשים, כופין אותו להוציא, ולישא אשה אחרת. והברירה בידו ואינה יכולה לומר למה לך לגרשיני קח לך אחרת מפני שיכול לומר לה שכל זמן שלא אנרשך לא יתנו לי אחרת.⁴

כפייה זה שאמרנו להוציא אינה כפייה בשוטים אלא בדברים, ואם כפוהו בשוטים יש לחוש שהוא גט מעושה שפסול.

יש אומרים שכל זה כשלא הוליד כלל, אבל אם הוליד זרע קיימא⁵ אף על פי שעדיין לא קיים פריה ורביה אין כופין להוציא, כל עוד היא ראויה להוליד, אבל כשהיא זקנה כופין להוציא⁶ וי"א שגם בזקנה אין כופין⁷. ובזמן הזה אין נוהגין לכופ כלל. ומ"מ צריך לגרשה כדי לקיים המצוה.

וי"א⁸ שבחו"ל אין נוהג דין זה וכן י"א שבאדם חולה אין נוהג דין זה ולפיכך מי שאינו רוצה לגרש אשתו לאחר עשר שנים ללא ולד יכול לצרף שתי דעות אלו ולהקל אם חולה הוא ודר בחו"ל⁹.

נאמן כל איש לומר על עצמו שהוא יודע בעצמו שאינו מוליד, ואין כופין אותו לישא אשה, שכל אדם בחזקת כשרות הוא ולא חשדינן ליה שעובר על העשה של פריה ורביה במזיד. אך אם היא

ולפיכך הגבילו זמן לזה עשר שנים וגם אם יש איזה עילה שנוכל לתלות בזה העדר ההולדה תלינן אף בעילה כל דהוא. ערוה"ש שם כז.

⁴ שם

⁵ ודוקא זרע קיימא כמש"ש הפילה מונה בו היאור הגר"א שם

⁶ ב"ש שם כד

⁷ פ"ת שם בו מתשובת מעיל צדקה לג

⁸ שיטת הראב"ן וראב"י וסמ"ג ותוס' כמו שהביא הגמ"י פט"ו מהל' אישות בשמם ורבינו ירוחם בנתיב כ"ג
⁹ פ"ת הביא שבתשו' בגדי כהונה סימן א' שנשאל מאיש ירא אלקים אחד ששהא עם אשתו יותר מעשר שנים ולא ילדה וקשה עליו הגירושין כי היא אשת חיל ויראת ד' ועל ידה יכול להתמיד בלימודו והוא אינו בריא כ"כ כשאר בני אדם אבל הוא חלוש ועוסק תמיד ברפואות והיא משגחת עליו בבריאות גופו וגם מנחת אותו לגדל יתום בתוך ביתו וללמוד עמו. אם מחוייב ע"פ הדין לגרשה ואף שאין כופין בזמן הזה מ"מ אולי עכ"פ עליו נשאר החיוב לעשות הגירושין מעצמו במה דאפשר לו בכל היכולת ופן יביאהו אלקים במשפט על זה אם יהיה בשב ווא"ת. והשיב לו שאינו מחוייב לגרשה. ועוד שבג"ד שכתובתה ותוספתה מרובה שיצטרך לבזבז כל הוננו אפשר דאינו מחוייב ואף שלישי מהוננו אינו מחוייב לבזבו ומעתה יש לו סמך להיות בשב ווא"ת ויוצא ידי שמים מכל הני מעמי, ועוד יצורף לזה שאינו יודע אם יזדמן לו אשת חיל וי"א כזו אשר יכול לישב וללמוד כמו עכשיו.

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

אומרת שהמניעה ממנו, כגון שאומרת שאינו יורה כחץ וכיוצא בזה אין שומעין לה, ועליו לישא אחרת¹⁰.

ב. גירשה מותרת לינשא לאחר ורשאי השני לשהות עמה י' שנים

שהתה¹¹ עשר שנים עם הראשון ולא ילדה וגירשה, מותרת לינשא לשני, דשמא היה החסרון מצד הבעל הראשון. נשאת לשני ושהתה גם עמו עשר שנים ולא ילדה, דינה עמו כדינה עם הראשון.

ג. ואם הפילה מונה משעה שהפילה

הפילה¹² תוך עשר שנים מונין לה העשר שנים מיום שהפילה.

ד. שאין ישיבת חו"ל עולה לו מן המנין לפיכך חלה הוא או שחלתה היא או שניהם חבושים בבית האסורים אין עולין לו מן המנין

נשא אשה¹³ ושהה עמה עשר שנים ולא ילדה לו, אם בתוך העשר שנים הלך הוא כמה ימים בסחורה, או שהיה הוא חולה או היא חולה אף על פי שמשמשים יחד, או שהיו חבושים אפילו יחדיו¹⁴ בבית האסורים, אותו הזמן אינו עולה להם למניין העשר שנים¹⁵, שאנו תולין לומר אותו העון שגורם

¹⁰ ב"ש שם כג.

¹¹ שו"ע ונו"כ שם מז.

¹² שו"ע ונו"כ שם יב.

¹³ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קנד יא.

¹⁴ שהא דאמרינן שהחולי או החבישה אינו עולה למניין העשר לא בחולי שמנעם מלשמש ולהוליד איירי וכן בחבישה שמנעם זה מזו בדוקא איירי, אלא מיירי אפילו שהוא או היא חולה ומשמשין מטותיהן וראויין להתעבר, אלא שאינן בבריאותן כשאר בני אדם, וכן אפילו חבושין שניהם בבית האסורין ומשמשין מטותיהן בבית האסורין, אפילו הכי אינן עולין להם מן המנין, שאנו תולין להם באותו העון הגורם להם החולי או החבישה כמו שאמרנו.

¹⁵ עיין בתשובת מעיל צדקה סימן נ"א שכו' דזה ברור בלי ספק דכל ימי נדותה אין גורעין ממנין של עשר שנים ודלא כמו שעלה בדעת חכם השואל שם. אלא דאפשר שאם היה לה וסת יותר מסדרי כל הנשים והם אינם קבועים שהרי נגלה שהוא מחולי ומדודה גופה והרי זה כמו חלתה היא שאין עולה לה. פ"ת שם כז.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

להם להיות חולים או חבושים גם הוא מנעם מלהוליד¹⁶, ומכאן והלאה כי הרחיב ה' להם יפרו בארץ.

מנין עשר שנים הוא גם אם לא בעל בכל לילה, אלא כל שקיים עונתו תמידין כסדרן כל אדם לפי מה שהוא, וכל שביטל צריך להשלים אותו ומאריך הוא את עשר השנים¹⁷.

יש אומרים ששיבת חוצה לארץ אינו עולה למניין העשר שנים, ואין דין זה נוהג אלא בארץ ישראל אבל היושבים בחוצה לארץ תולים לומר שעון דירתו בחוצה לארץ גורם¹⁸. ואין ראוי להורות כן שיבטל אדם מפריה ורביה מטעם הלויש כזה, שהרי רואים אנו שרוב האנשים פריין ורביין בחוצה לארץ¹⁹.

יש אומרים²⁰ שאם שהה אדם עשר שנים בחוצה לארץ ואח"כ נכנס לארץ, אין ישיבת חוצה לארץ עולה לו מן המנין, ונותנין לו עשר שנים מעת ביאתו לארץ אולי בזכות הארץ יבנה²¹. וכן הדר בארץ ישראל ויצא לחו"ל אין הזמן בחו"ל עולה מן המנין²², וכן עיקר להלכה, אבל מי שלא נכנס לארץ כלל ושהה עם אשתו עשר שנים בחוצה לארץ, ודאי גם הוא יוציא אחר עשר שנים.

ה. שאינו דומה תפלת צדיק בן צדיק לתפלת צדיק בן רשע

¹⁶ לבוש שם ומ"ז ט והוא לשון הרא"ש, אולם בערוה"ש שם כו כתב "מ"מ אנו תולין שמפני מחלתו או מחלתה לא נתעברה וכן כשהיו חבושים בבית האסורים אף על פי ששימשו שם מ"מ תולין מניעת ההריון מפני דאנת בית האסורים". וצ"ע

¹⁷ פ"ת שם כו משו"ת מעיל צדקה נא ועיי"ש שכתב ואפשר דאף אם ביטל לפעמים, אינו מאריך את עשר השנים כל שלא היה סמוך למבילה שהוא זמן שרוב נשים מתעברות, אלא שאין בי כח להקל בכך אלא צריך שלא ביטל א' מן העונות וזהו בכלל הלך בדרך לסחורה וכיון שלא חילקו בין זמן לזמן מאין לנו לבדות מלבינו זמנים ולחלק בכך.

¹⁸ כדחזינן בסוגייתנו באברהם ששיבת חוצה לארץ לא עלתה לו מן המניין

¹⁹ ועוד הרי מוכח להדיא בש"ס שם דאמוראים שהיו בכבל נהג בהם דין זה ע"ש. ערוה"ש שם כד, ומה שלא עלה לאברהם ישיבת חוצה לארץ היינו לפי שצוהו הקדוש ברוך הוא [בראשית יב, א] לך מארצך וגו' והוא נתעצל ולא הלך, לפיכך נענש. והוא הדין כל כיוצא בו שיש לתלות הדבר בשום עונש כמו בחולי או בחבושים בבית האסורים כמו שאמרנו, אבל כשאין שום דבר לתלות בו אין חלוק בין בארץ לחוצה לארץ. לבוש שם

²⁰ שיטת הטור וכ"פ בב"ש כו

²¹ שכך אנו לומדים מאברהם לשיטתם

²² ביאור הגר"א שם נה מהתוספתא וכ"כ בערוה"ש שם מהרשב"א בשם הראב"ד

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

כבר נתבאר במסכת ברכות דף ז. שצדיק בן צדיק, זכויותיו רבות מצדיק בן רשע. ולפיכך טוב להדר²³ ועדיף לקחת שליח ציבור צדיק בן צדיק, מצדיק בן רשע.

אך אם הצדיק בן רשע מעביר על מידותיו יותר, הוא קודם²⁴. וכן אם הוא זקן, ועדיף בן צדיק צעיר, או שקולו של צדיק בן רשע ערב יותר, יש לקחת צדיק בן רשע²⁵. וכן בכל סיבה או מעלה שיש לצדיק בן רשע, יש להעדיפו על פני צדיק בן צדיק.

דף סד:

ו. והאי שמא לא זכה להבנות הימנה ודלמא איהי דלא זכיא איהי כיון דלא מפקדא אפריה ורביה לא מיענשה

כמבואר לעיל המגרש את אשתו לאחר שלא ילדה עשר שנים, ואפילו הוחזקה למפלת משום שהפילה ג' פעמים, חייב ליתן לה כתובתה, ואע"פ שמוען שעילת הגירושין הוא בגללה שהרי מנועה היא מלדת אין טענתו טענה. שתולין שהוא לא זכה להבנות ממנה, ואין אומרים להיפך שהיא לא זכתה להבנות ממנו, מפני שאנו רואין שזהו עניין עונש מן השמים, ועליו שייך לומר שנענש שאינו יכול לקיים המצוה, משא"כ היא שאינה מצווה בפריה ורביה כמבואר לעיל דף סא: ולא שייך לומר כל כך שמענישים אותה בזה ולמרות שוודאי גם לה עונש הוא שכל אשה מתאוה לבנים מ"מ עונשו גדול מעונשה ולכן תלינן בו ולא בה²⁶.

ז. גירשה מותרת וכו' שני אין שלישי לא

²³ ומה שכתב הרא"ש שאין מעלת הש"ץ תלויה ביחוס משפחה, ואפילו אם הוא ממשפחה בזויה וצדיק, טוב לקרב מזרע רחוקים, רצה לומר גם כן רק שאינו מיוחס, אבל מכל מקום אין אביו רשע. מ"ב נג יג.
²⁴ ועיין בשו"ת מהרש"ל (סימן כ') "צריך אתה לומר שאין חילוק לבן צדיק אלא אתפלת עצמו שזכות אבות יסייעה אבל המתפלל בעבור העם ואין בו עולה ומרמה אדרבה הישובה היא לפני המקום שמנית מעשה אבותיו והולך בדרכי הש"י עליו ג"כ שלום לרחוק ולקרוב שהוא מזרע רחוקים ונתקרב ק"ו בעל תשובה עצמו המודה על עונותיו ורוצה להסגף בתשובה שעליו נאמר שלום לרחוק ולקרוב ואם תאמר שאין לו תשובה עד שילך למקום אחר כו' כדמשמע פרק זה בורר (כ"ה) א"כ אתה נועל דלת בפני בעלי תשובה כי לפעמים יש אנשים שאינם יכולים לילך למקומות אחרים כי הטפלים והבית מוטלים עליו בפרט בימים הללו בגלותינו אמו לא יהיה להם תשובה עד שילך למקום אחר וכן מימינו לא שמענו שהורו חכמי הדור שילך למקום שאין מכירין וילבש שחורים כו' אלא נותנים לו תשובה לפי גודל עונו בסיוג גופו ושאר עניינים לפי ראות עיני החכם."
²⁵ שו"ת משנה הלכות ח"י סי' יג שו"ת צמח יהודה חלק ג סימן לז שו"ת אבני נזר חלק אורח חיים סימן ל
²⁶ ערוה"ש שם ל

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

כפי שנתבאר נשאת לשני ושהתה גם עמו עשר שנים ולא ילדה, דינה עמו כדינה עם הראשון, ונטלת כתובה, גירשה גם השני לא תנשא לשלישי²⁷ אם לא קיים פריה ורביה, שהרי הוחזקה זאת שאינה ראויה לבנים²⁸. אולם אם קיים פריה ורביה מותרת להנשא לו.

נשאת לשלישי ולא הכיר בה תצא בלא כתובה, שהרי זה כמקח טעות²⁹, ואם הכיר בה ונשאה יש לה כתובה אפילו לא קיים פריה ורביה, וכן אם קיים מצות פריה ורביה אפילו לא הכיר בה יש לה כתובה³⁰. אולם בכל מקרה אם לא קיים פריה ורביה חייב להוציאה מיד, שהרי אסורה היא לו.

שהתה עם השלישי³¹ עשר שנים ולא ילדה יוציא בלא כתובה, שהרי הוחזקה שהיא עקרה, אולם אין אנו אמורים כיון שהוחזקה עקרה תחזיר לשנים הראשונים מה שנטלה מהם בכתובתה³², משום שיש מקום לטעון שמא עתה חלתה ובשנים הראשונים לא היתה עקרה ומספיקא אין מוציאים ממון ממנה, אולם אם עדיין לא גבתה מהם אינה מוציאה מהם, שעליה להביא ראייה שאינה עקרה.

נשאת לרביעי³³ וילדה אחר שהוציאה השלישי בלא כתובה, אינה יכולה לגבות כתובתה משלישי לומר שהרי נודע שאינה עקרה ושלא כדן הוציאה בלא כתובה, שיש מקום לטעון שעכשיו היא נתרפאת וקודם לכן עקרה היתה.

ח. מלה הראשון ומת שני ומת שלישי לא תמול ... בארבע אחיות שמלה ראשונה ומת שניה ומת ... אל תמולי

²⁷ שו"ע ונו"כ שם יז

²⁸ דק"ל בנישואין כרבי שני פעמים הוי חזקה אבל לענין ממון הלכה כרשב"ג דלא הוי חזקה עד ג"פ מ"ה אית לה כתובה מן השני כ"כ תוספות. ב"ש שם לב, והטעם נ"ל דדבר היוצא מגדר שארי בני אדם די בחזקת שתי פעמים לבד לענין ממון א"א בפחות מג' פעמים בכל עניין [ע"ש ודו"ק] ועוד יש טעמים בזה [ע' ברי"ף ובי"ש"ש וצ"ע. ערוה"ש שם לה

²⁹ ובה מיושב מה שלכאורה קשה כיון שלענין ממון אין חזקה בפחות מג' פעמים למה אין לה מן השלישי כתובה כשמגרשה קודם ששהה עמה עשר שנים, ואף שיש לחלק בין להוציא ממון ובין בא להחזיק מה שבירו מ"מ לא משמע כן כדמוכח מש"ס דסתמא קאמרינן דלענין ממון אין חזקה בפחות מג' דבאמת י"ל דהכא טעמא אחרנא הוא דכיון דאנו כופין אותו להוציא כשלא קיים פו"ר ואין לו אשה אחרת והוא לא הכיר בה הרי מקחו מקח טעות וממילא שאין לה כתובה. ערוה"ש שם לו מתוד"ה תצא סה.

³⁰ לבוש וב"ש שם לג

³¹ שו"ע ונו"כ שם יח

³² שהרי נודע למפרע שעקרה היא ושלא כדן נמלה כתובתה מן הראשונים

³³ שו"ע ונו"כ שם יט

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

אשה³⁴ שמלה על ידי מוהל את בנה ראשון ומת מחמת מילה שנראה שהמילה הכשילה בחו³⁵, ומלה גם השני ומת מחמת מילה, הרי הוחזקה אשה זו שבניה מתים מחמת מילה, בין אם היו מבעל אחד או משנים, ולפיכך כשנולד לה בן שלישי לא תמול אותו אלא תמתין למולו עד שיגדל ויתחזק בחו³⁶.

י"א³⁷ שכן הוא הדין אם איש אחד מל בנו ראשון ושני ומתו מחמת מילה, לא ימול השלישי בין שהיו לו מאשה אחת בין משתים, ויש חולקין באיש³⁸ מפני שאין טבע חולשת ובריאת הבנים תלוין באב אלא באם, וספק נפשות להקל ולא ימול³⁹.

וכן איש ואשה שמתו שני בניהם מחמת מילה, ונתגרשו ונישאו לאחרים, בין האיש שנולד לו בן מאשה אחרת, בין האשה שנולד לה בן מאיש אחר, לא ימולו הבנים עד יגדלו ויתחזקו⁴⁰.

ולאו דוקא באשה אחת או באיש אחד, אלא אפילו באחיות או אחים חוששים אנו לכך, כיצד, אשה שמלה בנה ומת מחמת מילה, וגם אחותה מלה בנה ומת מחמת מילה, או שני אחים שמתו מחמת מילה, י"א⁴¹ ששאר האחיות והאחים לא ימולו בניהם, שמא חולשה זו באה מטבע משפחת האחיות, אלא ימתינו עד שיגדלו ויתחזקו כוחם. וי"א⁴² שרק בשלוש אחיות

³⁴ שו"ע ונו"כ יו"ד רסג ב

³⁵ ש"ך שם ג

³⁶ והא דחשבינן הכא בתרי זימנא הוי חזקה, אף על גב דבשאר מילי לא אמרינן דהוה חזקה אלא בתלתא זימנא, היינו משום דאיכא פלוגתא דתנאי אי תרי זימני הוי חזקה או תלתא זימני, וכיון דפלוגתא דתנאי היא הכא דספק נפשות הוא אזלינן להקל. לבוש שם ובאה"ג שם ג מהרי"ף והרא"ש.

³⁷ דעת המחבר

³⁸ דעת האגודה מובא ברמ"א משום דדם בא מן האשה דאיתא בפרק המפלת [נדה לא, א] שלשה שותפים באדם וכו' ט"ז שם א ובית הלל

³⁹ הכרעת הרמ"א

⁴⁰ ברכ"י שם ג משבו"י בראשון עט

⁴¹ לבוש שם והם דברי רבינו ירוחם חלק אדם נתיב א' חלק שני ולישב דעת מרן כבר כתבתי בענייני באה"ע סימן ב' (אות ח) דשאני אחיות ממשפחה, דבאחיות בתרי הוי חזקה, כי אחיות הנה, ושוו בשיעוריהן, ובשתיים עלתה להן, אך בנשי המשפחה בעינן תלתא, דבמשפחה אם שלש אלה לא יעשה לא אתחזק. וכ"כ מהרש"ל דיש חילוק בין אחיות למשפחה, כמ"ש בים של שלמה פרק הבא על יבמתו סימן ל"ג, ודברי הרב הנמקי אינם אלא במשפחה. ברכ"י שם ג

⁴² בספר מקום שמואל בחידושי י"ד דף כ"ז כתב ולע"ד נראה דגם הרא"ש ס"ל גבי אחיות מחזיקות דוקא בתלתא זימני, וכרבא וכו'. שאני אחיות מחזיקות, דאין חזקתו ברור כ"כ וכו'. וכן כתב להדיא הנמקי יוסף (יבמות כ א) וכו'. ונלע"ד שכן דעת הרי"ף והרמב"ם והטור, שהשמיטו האי דינא דאחיות מחזיקות גבי מילה. וטעמיהו, כיון שכבר כתבו הא דלא ישא אדם ממשפחת נכפין וכו', דשמעינן דאחיות מחזיקות בתלתא זימני

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

או אחים חוששים אנו, ולא ימולו שאר האחיות, אך בשתים אין חוששים. וספק נפשות לקולא וכבר בשתיים לא ימולו שאר האחיות⁴³.

וכן הדין⁴⁴ אם במשפחה אחת מתו מחמת מילה, לא ימולו שאר בני המשפחה עד שיגדלו ויתחזק כוחם, ובנידון זה כו"ע מודים שרק בשלושה אנו חוששים, כיצד אב ובנו ובן בנו, וכן אם ובתה ונכדתה, שמלו, ומתו התינוקות מחמת מילה, לא ימולו יתר בני המשפחה⁴⁵ עד שיגדלו ויתחזק כוחם.

ט. לא ישא אדם אשה לא ממשפחת נכפין ולא ממשפחת מצורעים והוא דאתחזק תלתא זימני

לא ישא⁴⁶ אדם אשה לא ממשפחות מצורעים ולא ממשפחת נכפין, והוא שהוחזקו שלשה פעמים שיבואו בניהם לידי כך, אבל אם לא הוחזקו שלשה פעמים אפילו הוחזקו שתי פעמים מותר⁴⁷.

וכו'. ונתישב תמיהת הרב בית יוסף בזה על הרי"ף והרמב"ם והטור שהשמיטו הך דאחיות מחזיקות גבי מילה... וכפי זה דעת מרן נתמיה וסילק את לימודיו מהרא"ש. ומלבד דכל הפוסקים סברי דבאחיות לענין מילה בעינן תלתא, ובשתים לא עלתה להם חזקה, נגד מה שפסק מרן. עוד יגדל הכאב, דמרן באה"ע סימן ב' (סע' ז) פסק במשפחת נכפין דבעי תלתא, ותבריה לגזויה. וכל זה מפורש יוצא מדברי הרב הנז' כמבואר. ועיין בברכי יוסף והשתא הזינא להרשב"א בחידושו ליבמות פרק הבא על יבמתו (יבמות סד ב), שכתב בהדיא דרבא דאמר גבי אחיות והוא דאתחזק תלתא זימני אבל תרי אקראי בעלמא הוא, התם באחיות דוקא, דאחיות לא מחזיקות אלא בתלתא זימני, דחדוש הוא. אבל אנפשיה, בתרי זימני הויא חזקה. עכ"ל. ואחרי הודיע אלהים דבריו של גדול, הרשב"א ז"ל, דקרי בחיל דבאחיות דוקא בתלתא זימני, דחדוש הוא, נראה דזה דעת הרי"ף והרמב"ם והרא"ש והטור, ומשום הכי השמיטו הרי"ף וסיעתו דין אחיות דמילה, דמדין משפחת נכפין נפקא. ומרן ומהרש"ל לא ידעו מדברי הרשב"א בחידושו, דאלמלא ראו דבריו נראה ודאי דהוה קאמרי דזה דעת הרי"ף והרמב"ם והרא"ש והטור והנמקי.

⁴³ הכרעת הברכ"י שם, אולם לכאורה באחים הוי ספק ספיקא דהא דעת האגודה שבאיש אין חוששים ואפי' ת"ל חוששים שמא דוקא בשלושה וצ"ע.

⁴⁴ ברכ"י שם דה

⁴⁵ ולכאורה החזקה היא מהבנים והבנות כגון שמת לאח ולשתי אחיות או לאב ובתו ונכדו לא הוי חזקה שהרי אפשר שהדם גורם באשה ובאיש דבר אחר הוא הגורם אולם אפשר דחיי' שמא פגם במשפחה גורם וצ"ע.

⁴⁶ שו"ע ונו"כ אבהע"ז ב ז

⁴⁷ ואפי' ר' מודה שאין לחוש במשפחה פחות מתלת' זימני כך כתב בני"ב בפ' הע"י. ח"מ שם י. ועיין באר היטב ס"ק טו שהקשה בהדיא משמע בגמ' דיבמות דף ס"ד דדין א' להם לענין מילה וצרעת. וע' בה"י ב"יד רס"ג לק"מ דדוקא באיסור דאוריתא וסכנת נפשות בכה"ג אולינן להחמיר, משא"כ בהאי דלא ישא דהוא רק אזהרה לכתחילה מחשש סכנה וכו', על כן בעי' לכתחילה תלתא זימני להחזיק ולפסול המשפחה מלישא מהם נשים. עכ"ל. ועיין ברכ"י אבהע"ז שם ס"ק ט וז"ל "דבריו רפויי מרפיין, דחולי הצרעת מסוכן ובחיייהם קרויים מתים (גדרים סד ב), וכמה הפליגו הרא"ש ורבני דורו בתשובות הרא"ש כלל מ"ב (סי' א) באשה נכפית, שסכנה יש בדבר ובחולי הצרעת. הביאו מהרי"מ ט בא"ה ס' י"ד. ע"ש באורך. והוה לן להחמיר בתרי זימני, דחמירא סכנתא. ואולם הדבר ברור דלא אמרה הרב הנמקי אלא במשפחה, דאז לא מחזיקינן אלא בתלתא אף למ"ד בתרי הויא חזקה, והיינו דרבא (יבמות שם) דאמר והוא דאתחזק בתלתא זימני, אף דסבר לנשואין בתרי,

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

י. ניסת לראשון ומת לשני ומת לשלישי לא תנשא ... מעין גורם ... מזל גורם

אשה שנשאת⁴⁸ או נתארסה לשני אנשים ומתו, לא תינשא לשלישי, מפני הסכנה שמא ימות גם הוא, שכבר הוחזקה זו להיות אנשיה מתים⁴⁹. ותולים מיתתן באשה משום דאמרינן מזל רע שלה⁵⁰ גורם שתשב היא עגונה⁵¹.

לפיכך אמרו קצת דדוקא אם מתו מיתת עצמן שייך לתלות במזל רע שלה, אבל אם אחד מהם מת והשני נהרג או מת בדבר או נפל ומת וכדומה כאלה שבא מיתתו מסבה אחרת, לא תלינן לה במזל רע שלה ומותרת להנשא⁵². וכן מקילים⁵³ רבים בדברים אלו ואין מוחין בידם.

אמנם באחיות בתרי הויא חזקה, והיינו דפשיט הש"ס לאוכוחי הי מינייהו אחריתא מההיא דאחיות, דבאחיות בתרתי אתחזקו לרבי, ולרשב"ג בתלתא, לא כן הני נשי דמשפחה אחת דרחוקי טפי, ולכ"ע בעי תלתא. והכי חזינא למהרש"ל בים של שלמה פרק הבע"י סי' ל"ג, שכתב וז"ל, וכתבו הרי"ף והרא"ש ומסתברא דמילה וכו' ואף על גב דמשפחת נכפין ומצורעין נמי ספק נפשות הוא, אפ"ה פסק רבא דבעי תלתא זימני, אף דס"ל לרבא גופיה כרבי בנשואין, מ"מ הכא שאני דאפילו רבי מודה שאין לחוש למשפחה אם לא דהחזקת תלתא זימני, וכ"כ בנמקי, ומ"מ נראה דגבי אחיות אף בתרי אחיות הוי חזקה אף לענין נכפה ומצורע. עכ"ל. אתה הראת לדעת מדברי מהרש"ל הללו דנכפין ומצורעין ספק נפשות הוא כמילה, שלא כדברי הרב מנחת יעקב. וזאת שנית בחלקות ישות בין אחיות למשפחה, ככל אשר דברנו.

⁴⁸ שו"ע נו"כ אבהע"ז ט א

⁴⁹ לבוש שם.

⁵⁰ כ' בר"י אות ג' יש לחקור אם שתי אחיות מתו בעליהן הראשונים אי נחשבו קמלניות ושוב כל חדא מנייהו לא תנשא אף לשני והאחות השלישי לא תנשא גם לראשון כי היכא דק"ל ביו"ד סימן רס"ג לענין מילה דאחיות מחזיקות. ועלה במחשבת דלמ"ד מעין גורם יש צד לומר כן כמו לעיל סי' ב' במשפחת נכפין וגבי מילה ביו"ד שם אבל למ"ד מזל גורם פשיטא דלא אמרינן בזה אחיות מחזיקות והא דלא אמר בפ' הבע"י דאיכא בינייהו הא כבר כתבו התוס' ב"ב דף ה' דבכמה דוכתי לא חייש לומר אלא חדא או תרי מילי ע"ש. פ"ת א

⁵¹ כך פי' הלבוש אבל בב"ש א הביא שהרא"ש פי' מזלה גורם היינו פרנסה לפי המזל ואשה זו מזלה רע ומתו אנשיה שלה כדי שתחי' בצער

⁵² ולפי"ז מובן אמאי לא הקלו במאורסת כיון שעדיין יכול הוא להיות מזלה, והוא אפילו למ"ד מזלה גורם, אולם בח"מ ס"ק ב כתב ששתי הדעות נחלקו האם מעיין גורם וא"כ אין שייך במתו מגורם חיצוני ובמאורסת למזל גורם שמשפיע גם על גורם חיצוני. ולכן כתב שהיה לרמ"א להקל גם במאורסת. וכן הוא בב"ש ב ובביואר הגר"א ו

⁵³ רמ"א שם נראה לדמות דבר זה לההיא דפ' מפנין לענין הקוה במעלי שבתא אף על גב דסכנה היא מ"מ כיון דדשו ביה רבים פי' רש"י הורגלו מתוך דוחק שומר פתאים ה' וכן בזה שהורגלו רבים בזה מפני שאין לכל א' ליהדר בזה דאין זיווג מצוי לו ע"כ לא חשו לסכנה עוד. ט"ז שם ג

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

מיהו אם נשאת לא תצא ואפילו נתקדשה יכנוס, דכולי האי לא מחמרינן⁵⁴.
וי"א⁵⁵ שכופין להוציא.

יש אומרים שהוא הדין אשה שנתגרשה ב' פעמים אין לישא אותה, ויש אומרים דוקא מתו
אנשיה וכן עיקר, שבגירושין לא שייך לתלות במזל רע שלה שהרי הוא בבחירת המגרשין.

ואם מתו לה שני אנשים ונשאה השלישי, אם הכיר בה שמתו אנשיה ואעפ"כ נשאה יש לה
כתובה ממנו, לא הכיר בה טעות הוא לו ואין לה כתובה.

איש שמתו לו שתי נשים אינו צריך למנוע עצמו מלישא השלישית, דלא שייך למימר גבי איש
דקטלן הוא ומזל שלו גורם שנשיו מתות⁵⁶.

---

⁵⁴ ולהרמב"ם אין איסור כלל אלא הוא על צד הניחוש והפחד שיש ברוב השעות שינזקו בהם הגופות החלשים
ואין חילוק בין פחד זה לבין האוכל מבישא דאסר ננא לשון הרמב"ם ועיין בכ"מ, ולדעת הרא"ש סכנה הוא
וכופין להוציאה דחמירא סכנת' מאיסורא וכ"כ הרשב"א והנ"י. ב"ש שם ב
⁵⁵ שיטת הרא"ש ועיין בביאור הגר"א שם ב דחמירא סכנתא מאיסורא וכשם שכופין באיסורא כך כופין
בסכנתא.

⁵⁶ ומעמא נראה לי, דבשלמא באשה שפרנסתה תלויה בעלה שהוא צריך לפרנסה מפני שהיא כלואה בבית
ואינה יכולה להתפרנס אלא על ידי בעלה, וחיי הבריות ופרנסתם כבר ידעת שתלוי במזל כמאמר הו"ל [שבת
י ע"א] בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא אלא במזלא, ומפני שמזלה הוא שתחיה כל ימיה בעוני, מזל
רע זה הוא גורם לה שימות בעלה ולא יהא לה מי שיפרנס אותה, אבל האיש אין פרנסתו תלויה באשה הוא
מפרנס את עצמו, לפיכך לא שייך לתלות מיתתה במזלו, נ"ל. לבוש שם. ועיין ב"ש בתשובת נ"ב סימן ט'
שהמציא ע"פ זה קולא אחת דאשה שהיא אשת חיל ומצלתה במו"מ גם אחר מיתת בעלה מותרת למאי דק"ל
מזל גורם דהרי אין מזלה גורם לעניות ומ"מ לא מלאו לבו להתיר בפירוש אך מי שרוצה למיעבד עובדא
(ולסמוך על הרמב"ם שהביא הב"ש סק"ב) יהיה לו יתד קצת לתלות בו ולהסיר הפחד מלבו. פ"ת שם ב

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>